ĢENERĀLADVOKĀTA L. A. HĒLHUDA [*L. A. GEELHOED*] SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 19. janvārī [1]

I — Ievads

1. Šajā lietā *Tribunal Superior de Justicia de Cantabria* [Kantabrijas Augstākā tiesa] (Spānija) lūdz sniegt prejudiciālu nolēmumu par vairākiem jautājumiem, tajā skaitā, par Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (turpmāk tekstā — "Regula Nr. 1408/71" vai "Regula"), 22. panta interpretāciju [2].

2. Šie jautājumi radušies tiesvedībā starp Akeredu Hereru [*Acereda Herrera*] un *Servicio Cántabro de Salud* [Kantabrijas autonomās kopienas Valsts veselības dienests] par atteikumu atlīdzināt Akeredas Herera un ģimenes locekļa, kas viņu pavadīja, pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumus saistībā ar ārstēšanos Parīzē.

1 — Oriģinālvaloda — angļu.

2 — OV speciālais izdevums angļu valodā, 1971 (II) nodaļa, 416. lpp.; it īpaši skat. konsolidēto versiju pēc 1996. gada 2. decembra Padomes Regulas (EK) Nr. 118/97, ar kuru groza un atjaunina Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, un Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka izpildes kārtību Regulai (EEK) Nr. 1408/71 (OV 1997, L 28, 1. lpp.).

II — Atbilstošās tiesību normas

A — *Kopienu tiesības*

3. Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkts noteic:

"1. Tādam darbiniekam vai pašnodarbinātai personai, kas atbilst kompetentās valsts tiesību aktu nosacījumiem par tiesībām uz pabalstiem, attiecīgi ņemot vērā 18. pantu, un

a) kura stāvoklī nepieciešami tūlītēji pabalsti uzturēšanās laikā citā dalībvalstī;

[..]

c) kuram kompetentā institūcija ir atļāvusi doties uz citu dalībvalsti, lai saņemtu tur savam stāvoklim pienācīgu aprūpi,

4. Regulas 22. panta 2. punkta otrā daļa nosaka, ka "atļauju, kas pieprasīta saskaņā ar šā panta 1. punkta c) apakšpunktu, nevar atteikt, ja minētā ārstēšana ietilpst to pabalstu skaitā, ko nodrošina tās dalībvalsts tiesību akti, kurā attiecīgā persona dzīvojusi, un ja viņai šādu ārstēšanu nevar sniegt tādā termiņā, kas parasti vajadzīgs, lai saņemtu minēto ārstēšanu dzīvesvietas valstī, ņemot vērā viņas pašreizējo veselības stāvokli un iespējamo slimības gaitu".

ir tiesības:

5. Regulas Nr. 1408/71 III sadaļas 1. nodaļas 7. iedaļa [3], kuras nosaukums ir "Institūciju savstarpējie norēķini", ietver vienu tiesību normu — 36. pantu — šādā redakcijā:

i) uz pabalstiem natūrā, ko kompetentās institūcijas vārdā nodrošina uzturēšanās vai dzīvesvietas institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko piemēro šī institūcija, tā, it kā viņš būtu tajā apdrošināts; kompetentās valsts tiesību akti tomēr reglamentē laika posma ilgumu, kurā tiek nodrošināti šie pabalsti;

"1. Pabalstus natūrā, ko saskaņā ar šo nodaļu nodrošina vienas dalībvalsts institūcija kādas citas dalībvalsts institūcijas vārdā, visā pilnībā kompensē.

ii) uz naudas pabalstiem, ko nodrošina kompetentā institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro. Vienojoties kompetentajai institūcijai un uzturēšanās vai dzīvesvietas institūcijai, dzīvesvietas institūcija tomēr var nodrošināt šādus pabalstus kompetentās institūcijas vārdā saskaņā ar kompetentās valsts tiesību aktiem."

2. Šā panta 1. punktā minētās kompensācijas nosaka un veic saskaņā ar 98. pantā minētajā ieviešanas regulā paredzēto kārtību, balstoties vai nu uz iesniegtiem faktisko izdevumu pierādījumiem, vai vienreizējiem maksājumiem.

3 — Skat. konsolidēto versiju pēc 1996. gada 2. decembra Padomes Regulas (EK) Nr. 118/97, ar kuru groza un atjaunina Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā.

Ja izmanto vienreizējos maksājumus, tie ir tādi, kas nodrošina, lai kompensācija pēc iespējas precīzāk atbilstu faktiskajiem izdevumiem.

3. Divas vai vairāk dalībvalstis vai šo valstu kompetentas iestādes var noteikt citu kompensācijas kārtību, kā arī var atteikties no jebkādiem kompensācijas norēķiniem to jurisdikcijā esošu institūciju starpā."

B — *Valsts tiesības*

6. 1967. gada 16. novembra Dekrēta Nr. 2766/1967 (turpmāk tekstā — "Dekrēts Nr. 2766/1967") 18. panta 1. punkta redakcija Regulas Nr. 1408/71 spēkā stāšanās brīdī būtībā noteica, ka, ja saņēmējs izmanto iestādes, kuras parasti tam nav pieejamas, tad iestādēm, kas atbildīgas par medicīniskās aprūpes sniegšanu, nav jāuzņemas atbildība par izdevumiem, kuri varētu būt radušies, izņemot 3. un 4. punktā noteiktajos gadījumos. Tādējādi tiesības saņemt kompensāciju ir paredzētas gadījumos, kad sociālā nodrošinājuma iestāde ir nepamatoti atteikusi piešķirt medicīnisko aprūpi, kad tai bija pienākums to piešķirt (3. punkts), vai gadījumos, kad medicīnas pakalpojumus, kas pacientam nav pieejami saskaņā ar sociālā nodrošinājuma sistēmu, nepieciešams izmatot saistībā ar vajadzību saņemt steidzamu aprūpi, lai glābtu dzīvību (4. punkts).

7. Iesniedzējtiesa norāda, ka Dekrēta Nr. 2766/1967 18. panta 3. un 4. punktā noteiktajos gadījumos Spānijas kompetentā sociālā nodrošinājuma iestāde ir atlīdzinājusi pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumus sociāli apdrošinātai personai un vajadzības gadījumā personai, kas viņu pavada.

8. Atbilstoši lēmumam uzdot prejudiciālu jautājumu pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumu atlīdzināšanas sistēma ir piemērojama Spānijā Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā noteiktajos gadījumos, jo šie gadījumi ir līdzīgi tiem, kas minēti Dekrēta Nr. 2766/1967 18. pantā.

9. 1995. gadā Dekrēta Nr. 2766/1967 18. pantu atcēla un aizstāja ar Karaļa dekrēta Nr. 63/1995 5. pantu, šī panta 3. punktam samazinot iespējas saņemt izdevumu kompensāciju, nosakot tikai vienu atlīdzības gadījumu, proti, tūlītēju ārstēšanu, lai glābtu dzīvību, tādējādi atceļot tiesības saņemt atlīdzību, ja nepamatoti atteikts piešķirt medicīnisko aprūpi. Iesniedzējtiesas lēmums uzdot prejudiciālu jautājumu attiecas uz situāciju, kas saistīta ar jaunajām normām: ja saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta a) apakšpunktu medicīniskā aprūpe sniegta citā dalībvalstī, tad sociāli apdrošinātai personai un vajadzības gadījumā personai, kas viņu pavada, pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumus atlīdzina, ja šie izdevumi nav atlīdzināmi saskaņā ar 22. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

III — Fakti un prejudiciālie jautājumi

10. Spānijas pilsonis Akereda Herera ir apdrošināts kā pašnodarbināta persona saskaņā ar valsts sociālā nodrošinājuma sistēmu Spānijā.

11. Akeredam Hereram 2002. gada jūlijā konstatēja smagu slimību, no kuras viņu sākotnēji ārstēja.

12. Vairāku sniegto medicīnas pakalpojumu kļūdu dēļ un ņemot vērā slimības nopietnību, Akereda Herera lūdza izsniegt E-112 veidlapu, lai atbilstoši savam stāvoklim varētu ārstēties slimnīcā Parīzē.

13. 2003. gada 17. janvārī Akereda Herera saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta c) apakšpunktu saņēma iepriekšēju atļauju no *Servicio Cántabro de Salud* doties uz Franciju ārstēšanās nolūkos.

14. Akereda Herera, lai saņemtu tam noteikto ārstēšanu, vairākas reizes devās uz Franciju, un vājā veselības stāvokļa dēļ viņu pavadīja ģimenes loceklis. Tādējādi viņam un viņa radiniekam radās pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumi EUR 19 594 apmērā.

15. Akereda Herera pieprasīja *Servicio Cántabro de Salud* šo izdevumu atlīdzināšanu, taču lūgums tika noraidīts. Akereda Herera iesniedza prasību *Juzgado de lo Social n° 1 de Santander* [Santanderes Sociālo lietu tiesā Nr. 1], kura 2003. gada 17. novembrī to noraidīja. 2004. gada 21. janvārī Akereda Herera iesniedza sūdzību *Tribunal Superior de Justicia de Cantabria* ar lūgumu pārskatīt šo spriedumu.

16. *Tribunal Superior de Justicia de Cantabria* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Eiropas Kopienu Tiesai šādus jautājumus:

1) Vai 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts, 22. panta 2. punkts un 36. pants redakcijā, kas noteikta ar Padomes Regulas (EK) Nr. 118/97 konsolidēto tekstu, ir interpretējami tādējādi, ka kompetentās valsts iestādes piešķirta atļauja doties uz citas dalībvalsts teritoriju, lai tur saņemtu nepieciešamo medicīnisko aprūpi, dod sociāli apdrošinātai personai tiesības no atļauju piešķirušās valsts iestādes saņemt kompensāciju par pārvietošanās izdevumiem uz attiecīgo dalībvalsti, par uzturēšanās un par ēdināšanas izdevumiem attiecīgās dalībvalsts teritorijā?

2) Gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai Kopienu tiesībās pastāv tiesību norma vai kritērijs, saskaņā ar kuru nosaka, kuri izdevumi ir atlīdzināmi un kādā apjomā?

3) Gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noraidoša, vai atbilstoši kompetences sadalījuma starp dalībvalstīm un Kopienu iestādēm principam saskaņā ar Eiropas Kopienu dibināšanas līgumu, proti, EKL 10. pantu (bijušais EKL 5. pants), un Kopienu tiesību normu juridisko statusu atbilstoši EKL 249. pantam (bijušais EKL 189. pants) dalībvalsts var Kopienu tiesību normas paplašināt ar valsts tiesību aktiem, pieņemot tiesību normas, kas papildina regulas normas un ar ko valsts paredz atšķirīgu regulējumu gadījumiem, kurus visus reglamentē vienas normas, tādējādi kavējot personas izmantot noteiktas iespējas un tiesības, ko tām paredz Kopienu tiesību norma? Proti, vai atbilstoši Eiropas Kopienu dibināšanas līgumam un Regulai (EEK) Nr. 1408/71 Spānijas Karaliste var atstāt spēkā valsts tiesību normas, kas sociālā nodrošinājuma sistēmā sociāli apdrošinātai personai piešķir tiesības uz pabalstiem papildus Regulas (EEK) Nr. 1408/71 22. pantā paredzētajām tiesībām, taču iedala grupās šajā regulā minētajos gadījumus, kā rezultātā attiecīgos papildu pabalstus var piešķirt visos gadījumos, izņemot 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā minēto, kaut arī šķiet, ka šādai nošķiršanai nav objektīva, samērīga un pienācīga pamatojuma?

4) Jebkurā gadījumā:

a) Vai ar EKL 12. pantā paredzēto diskriminācijas aizliegumu pilsonības dēļ ir saderīga tāda veida valsts tiesību norma kā Karaļa dekrēta Nr. 63/1995 5. panta 3. punktā ietvertā, kura atceļ Dekrēta Nr. 2766/1967 18. panta 3. punktu un liedz Spānijas valsts sociālā nodrošinājuma sistēmā apdrošinātai personai tiesības saņemt kompensāciju par medicīnisko aprūpi, kas sniegta Spānijas teritorijā reģistrētās slimnīcās vai kuru snieguši Spānijā reģistrēti medicīnas darbinieki, ja, ņemot vērā viņa faktisko veselības stāvokli un slimības iespējamo attīstību, aprūpi, kas viņiem pienākas atbilstoši valsts sistēmai, nav iespējams sniegt pieņemamā laika posmā, kaut arī valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas pārvaldes iestādei ir jāļauj sociāli apdrošinātajai personai šādos gadījumos saņemt aprūpi slimnīcās un pie medicīnas darbiniekiem, kas reģistrēti citās dalībvalstīs ārpus Spānijas teritorijas?

b) Vai ar EKL 49. pantā un turpmākajos pantos ietverto pakalpojumu sniegšanas brīvības principu ir saderīga tāda veida valsts tiesību norma kā Karaļa dekrēta

Nr. 63/1995 5. panta 3. punktā ietvertā, kura atceļ Dekrēta Nr. 2766/1967 18. panta 3. punktu un liedz Spānijas valsts sociālā nodrošinājuma sistēmā apdrošinātai personai tiesības saņemt kompensāciju par medicīnisko aprūpi, kas sniegta Spānijas teritorijā reģistrētās slimnīcās vai kuru snieguši Spānijā reģistrēti medicīnas darbinieki, ja, ņemot vērā viņa faktisko veselības stāvokli un slimības iespējamo attīstību, aprūpi, kas viņiem pienākas atbilstoši valsts sistēmai, nav iespējams sniegt pieņemamā laika posmā, kaut arī valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas pārvaldes iestādei ir jāļauj sociāli apdrošinātajai personai šādos gadījumos saņemt aprūpi slimnīcās un pie medicīnas darbiniekiem, kas reģistrēti citās dalībvalstīs ārpus Spānijas teritorijas?

17. Rakstveida apsvērumus iesniedza Spānija, Beļģija, Kipra, Somija, Īrija, Polija, Apvienotā Karaliste un Komisija. Tās visas, izņemot Beļģiju un Somiju, tika pārstāvētas tiesas sēdē.

IV — Pirmais jautājums

c) Vai ar EKL 81., 82. un 87. pantā paredzētajām normām par konkurenci ir saderīga tāda veida valsts tiesību norma kā Karaļa dekrēta Nr. 63/1995 5. panta 3. punktā ietvertā, kura atceļ Dekrēta Nr. 2766/1967 18. panta 3. punktu un liedz Spānijas valsts sociālā nodrošinājuma sistēmā apdrošinātai personai tiesības saņemt kompensāciju par medicīnisko aprūpi, kas sniegta Spānijas teritorijā reģistrētās slimnīcās vai kuru snieguši Spānijā reģistrēti medicīnas darbinieki, ja, ņemot vērā viņa faktisko veselības stāvokli un slimības iespējamo attīstību, aprūpi, kas viņiem pienākas atbilstoši valsts sistēmai, nav iespējams sniegt pieņemamā

18. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 2. punkts, ka arī 36. pants ir jāinterpretē tā, ka kompetentās valsts iestādes piešķirta atļauja doties uz citas dalībvalsts teritoriju, lai tur saņemtu tās veselības stāvoklim nepieciešamo aprūpi, dod sociāli apdrošinātai personai tiesības no minētās iestādes saņemt pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumu, kas radušies attiecīgās dalībvalsts teritorijā, kompensāciju.

Apsvērumi

19. Spānijas, Somijas, Kipras, Apvienotās Karalistes valdības un Īrija uzskata, ka Tiesai uz pirmo jautājumu ir jāatbild noliedzoši. Tās būtībā apgalvo, ka 22. panta 1. punkta c) apakšpunkta i) daļa nosaka tiesības saņemt pabalstus natūrā, tajā skaitā, kā tas ir šajā lietā, tiesības saņemt medicīnisko aprūpi citā dalībvalstī, kuru nodrošina uz tās dalībvalsts, kurā apdrošinātai personai ir pastāvīgās dzīves vieta, kompetentās iestādes rēķina. Šī norma neattiecas uz pārvietošanās un uzturēšanās izdevumiem, tādējādi tai dalībvalstij, kurā veikta apdrošināšana, nav pienākuma segt šos izdevumus. Spānijas valdība papildina, ka spriedumu lietā *Leichtle* [4] nevar attiecināt uz šo lietu. Pretēji Vācijas tiesību aktiem, Spānijas tiesību akti nenosaka tiesības saņemt kompensāciju par pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumiem pat tad, ja ārstēšanās ir veikta Spānijā.

20. Beļģijas valdība uzskata, ka Kopienu tiesību akti nenosaka tiesības saņemt kompensāciju par papildu izdevumiem, bet arī neaizliedz dalībvalstīm noteikt šādas tiesības. Šādā gadījumā ir piemērojami tās dalībvalsts, kurā ir sniegta aprūpe, tiesību akti, ja vien tās dalībvalsts, kurā veikta apdrošināšana, piemērotie tarifi nav labvēlīgāki pacientam [5].

21. Polijas valdība pauž viedokli, ka pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumu kompensāciju var pieprasīt tikai saistībā ar Regulas 22. pantu un tikai tādā apmērā, kā to nosaka valsts tiesību akti. Tā piebilst, ka dalībvalsts pienākums nodrošināt efektīvu regulas 22. pantā paredzētās sistēmas darbību var nozīmēt, ka kompetentai iestādei ir jāatlīdzina šādi izdevumi.

22. Komisija pamatojas uz Tiesas nolēmumu lietā *Kohl* [6], *Vanbraekel* [7] un *Inizan* [8], ņemot vērā, ka Regulas Nr. 1408/71 22. un 36. pants nenosaka kompetentās iestādes pienākumu atlīdzināt papildu izdevumus tieši apdrošinātajai personai. Tomēr no lietas *Leichtle* [9] un *Molenaar* [10] izriet, ka 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts nosaka tās dalībvalsts, kura sniegusi aprūpi, iestādes pienākumu atlīdzināt apdrošinātajai personai šādus izdevumus, ja tie var tikt uzskatīti par piešķirtā pabalsta natūrā neatņemamu sastāvdaļu 22. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē. Tādējādi tās dalībvalsts, kura sniedza aprūpi, iestādei ir jāsedz šie izdevumi saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro, tā, it kā viņš būtu tajā apdrošināts. Šādā gadījumā kompetentai iestādei ir jāatlīdzina tieši dalībvalsts, kurā sniegta aprūpe, iestādei izdevumi saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 36. pantu.

4 — 2004. gada 18. marta spriedums lietā C-8/02 *Leichtle* (*Recueil*, I-2641. lpp.).

5 — 2001. gada 12. jūlija spriedums lietā C-368/98 *Vanbraekel* u.c. (*Recueil*, I-5363. lpp., 53. punkts).

6 — 1998. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-158/96 *Kohll* (*Recueil*, I-1931. lpp.).

7 — Iepriekš minētais spriedums lietā C-368/98 *Vanbraekel* u.c.

8 — 2003. gada 23. oktobra spriedums lietā C-56/01 *Inizan* (*Recueil*, I-12403. lpp.).

9 — Iepriekš minētais spriedums lietā C-8/02 *Leichtle*, 35. punkts.

10 — 1998. gada 5. marta spriedums lietā C-160/96 *Molenaar* (*Recueil*, I-843. lpp., 31. punkts).

23. Komisija piebilst, ka sociālā nodrošinājuma iestādēm saskaņā ar EKL 10. pantu un Regulas Nr. 1408/71 84. pantu ir jāsadarbojas, lai nodrošinātu, ka 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 36. pants ir piemēroti pareizi un ka apdrošinātām personām piešķirtās tiesības ir attiecīgi pilnībā ievērotas. Tāpēc, ja tās dalībvalsts, kurā ir sniegta aprūpe, iestāde nav pilnībā izpildījusi savu pienākumu sniegt pabalstus natūrā saskaņā ar 22. pantu un kompetentā iestāde ir atteikusies sniegt atbalstu šī pienākuma izpildei, tas ir šīs kompetentās iestādes pienākums atlīdzināt izdevumus tieši apdrošinātajai personai, neierobežojot tās dalībvalsts, kurā ir sniegta aprūpe, iestādes iespējamo atbildību [11].

Vērtējums

24. Pirmkārt, kā tas cita starpā skaidri izriet no Regulas Nr. 1408/71 preambulas ceturtā apsvēruma, tās mērķis nav veikt dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu sociālā nodrošinājuma jomā, bet gan tikai izveidot sadarbības sistēmu starp iestādēm dažādās dalībvalstīs, lai veicinātu darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienās [12].

25. Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā ietverts nosacījums, saskaņā ar kuru dalībvalsts kompetentā iestāde var dot apdrošinātajai personai atļauju doties uz citu dalībvalsti saņemt tās veselības stāvoklim atbilstošu medicīnisko aprūpi. Šādos gadījumos attiecīgajai personai saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punktu ir tiesības saņemt pabalstus natūrā [13], kurus uz kompetentās iestādes rēķina nodrošina tās dalībvalsts iestāde, kurā apdrošinātajai personai ir pastāvīgā dzīves vieta vai kurā tā uzturas, saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro, tā, it kā viņa būtu tajā apdrošināta. Laika posmu, kurā šos pabalstus var saņemt, nosaka kompetentās dalībvalsts tiesību aktos.

26. 22. panta 2. punkta otrā apakšpunktā ir precizēti apstākļi, kādos atļauju saņemt aprūpi ārvalstī nevar atteikt, "ja minētā ārstēšana ietilpst to pabalstu skaitā, ko nodrošina tās dalībvalsts tiesību akti, kurā attiecīgā persona dzīvojusi, un ja viņai šādu ārstēšanu nevar sniegt tādā termiņā, kas parasti vajadzīgs, lai saņemtu minēto ārstēšanu dzīvesvietas valstī, ņemot vērā viņas pašreizējo veselības stāvokli un iespējamo slimības gaitu".

27. Ir jānorāda, ka jebkura dalībvalsts var noteikt daudz plašāku pamatojumu atļaujai ārstēties citā dalībvalstī. Regula tikai norāda

11 — 2003. gada 25. februāra spriedums lietā C-326/00 *IKA* (*Recueil*, I-1703. lpp., 51. un 61. punkts).

12 — Skat. arī 1980. gada 9. jūlija spriedumu lietā 807/79 *Gravina* (*Recueil*, 2205. lpp., 7. punkts); 1988. gada 5. jūlija spriedumu lietā 21/87 *Borowitz* (*Recueil*, 3715. lpp., 23. punkts); 1991. gada 7. februāra spriedumu lietā C-227/89 *Rönfeldt* (*Recueil*, I-323. lpp., 12. punkts) un 2002. gada 19. marta spriedumu apvienotajās lietās C-393/99 un C-394/99 *Hervein* u.c. (*Recueil*, I-2829. lpp., 50. punkts).

13 — Saskaņā ar 22. panta 1. punkta c) apakšpunkta ii) daļu apdrošinātai personai, kurai ir dota atļauja, ir arī tiesības saņemt naudas pabalstu. No iepriekš minētā sprieduma lietā 160/96 *Molenaar* 31. punkta izriet, ka "naudas pabalsti būtībā ir veidoti tā, lai darba ņēmējam kompensētu negūtos ienākumus slimības laikā". Tādējādi šie pabalsti nav attiecināmi uz šo lietu.

gadījumus, kad šādas atļaujas nevar atteikt, bet tā nenosaka ierobežojumus to piešķiršanai [14].

28. Personai, kurai ir dota atļauja saņemt medicīnisko aprūpi citā dalībvalstī, izsniedz E-112 veidlapu, kas apliecina tiesības saņemt šo aprūpi [15]. Tas nozīmē, ka personai ir tiesības saņemt aprūpi citā dalībvalstī ar tikpat labvēlīgiem nosacījumiem, kādi ir personām, kuras ir apdrošinātas atbilstoši šo citu valstu tiesību aktiem [16]. E-112 veidlapas izsniegšana uzliek tās dalībvalsts, kura ir veikusi apdrošināšanu, kompetentai iestādei pienākumu segt ārstēšanās izdevumus dalībvalsts kompetentai iestādei, kura ir sniegusi šo medicīnisko aprūpi [17]. Parasti izdevumi tiek atlīdzināti tieši kompetentai iestādei, kura ir sniegusi šo medicīnisko aprūpi. Aprēķinot atlīdzināmos izdevumus, ņem vērā spēkā esošos kompensācijas tarifus tajā dalībvalstī, kurā ārstēšanās veikta [18].

29. No Regulas Nr. 1408/71 nepārprotami formulētā 22. panta izriet, ka persona var saņemt kompensāciju tikai par veselības aprūpi pagaidu uzturēšanās laikā citā dalībvalstī. Šī tiesību norma neattiecas uz tādiem papildu izdevumiem kā pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumi, kas radušies saistībā ar medicīnisko aprūpi ārvalstīs. Turklāt 22. panta noteiktais mehānisms kopā ar Regulas 36. pantu nosaka, ka tikai medicīniskās aprūpes izdevumus iestādes atlīdzina tieši viena otrai saskaņā ar piemērotajiem tarifiem tajā dalībvalstī, kurā ārstēšanās veikta. Tādējādi papildu izdevumu atlīdzināšana ir valsts tiesību jautājums. Šādu izdevumu kompensāciju var pieprasīt tādā apmērā, kā to nosaka valsts tiesību akti.

30. No sprieduma lietā *Leichtle* [19] izriet, — ja attiecīgās valsts tiesību akti nosaka papildu izdevumu kompensēšanu par tās teritorijā saņemto medicīnisko aprūpi, tad tādi paši ierobežojumi un nosacījumi piemērojami, ja medicīniskā aprūpe ir sniegta citā dalībvalstī. Šādā gadījumā pienākumu apjoms atlīdzināt pacienta papildu izdevumus ir atkarīgs no

14 — Iepriekš minētais spriedums lietā C-368/98 *Vanbraekel* u.c., 31. punkts.

15 — Skat. 1979. gada 31. maija spriedumu lietā 182/78 *Pierik II* (*Recueil*, I-1977. lpp., 15. punkts), kurā Tiesa noteica, ka, "tā kā izmaksas saistībā ar attiecīgo ārstēšanu sedz kompetentā iestāde, kas piešķirusi atļauju, tad tās dalībvalsts iestādei, uz kuru attiecīgā persona dodas ārstēties, šāda ārstēšanās ir jānodrošina, kad ir uzrādīta šāda atļauja, pat tad, ja saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro, tai nav pienākuma, bet tikai tiesības to nodrošināt".

16 — Iepriekš minētais spriedums lietā C-368/98 *Vanbraekel* u.c., 32. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā C-56/01 *Inizan*, 21. punkts.

17 — Aprūpes izdevumu atlīdzināšanu starp iestādēm reglamentē Regulas Nr. 1408/71 36. pants kopā ar Regulas Nr. 574/72 93. pantu. Saskaņā ar 36. pantu pakalpojumus natūrā, ko sniegusi medicīniskās aprūpes dalībvalsts iestāde, pilnībā atlīdzina apdrošināšanas dalībvalsts iestāde saskaņā ar Regulas Nr. 574/72 93. pantā noteikto kārtību. Prasības un parādi starp iestādēm ir jākārto, balstoties vai nu uz iesniegtiem faktisko izdevumu pierādījumiem, vai vienreizējiem maksājumiem, ja vien attiecīgās dalībvalstis vai šo valstu kompetentas iestādes nav noteikušas citu kompensācijas kārtību vai atteikušās no jebkādiem kompensācijas norēķiniem to jurisdikcijā esošu institūciju starpā. Skat. arī iepriekš minētā sprieduma lietā C-326/00 *IKA* 54. punktu.

18 — Tas izriet no 22. panta, saskaņā ar kuru pakalpojumus natūrā "nodrošina uzturēšanās vai dzīvesvietas institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko piemēro šī institūcija, tā, it kā viņš būtu tajā apdrošināts". Skat. arī iepriekš minētā sprieduma lietā C-368/98 *Vanbraekel* u.c. 55. punktu.

19 — Iepriekš minētais spriedums lietā C-8/02 *Leichtle*.

viņa tiesībām saņemt šādu kompensāciju saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

31. Iesniedzējtiesa šajā lietā norāda, ka ir iespējams paredzēt situāciju, kad nepieciešamība doties un uzturēties citā dalībvalstī ir radusies, tieši kompetentajai iestādei nenodrošinot medicīnisko aprūpi pieņemamā laika periodā. Tas ir tādos gadījumos, kad pacientam saskaņā ar 22. panta 2. punkta otro daļu ir tiesības saņemt medicīnisko aprūpi citas dalībvalsts slimnīcā.

32. Šādā situācijā, nepastāvot 30. pantā noteiktajām tiesībām saņemt kompensāciju, taisnīgākais risinājums būtu, ja apdrošināšanas dalībvalsts nodrošinātu apdrošinātai personai, kurai saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 22. pantu ir dota atļauja, iespēju faktiski saņem tai noteikto medicīnisko aprūpi ārpus valsts veselības aprūpes sistēmas, uz kuru tai ir tiesības: citiem vārdiem sakot, ka dalībvalsts nodrošina palīdzību apdrošinātajai personai attiecībā uz pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumiem, kas radušies, saņemot medicīnisko aprūpi ārpus valsts veselības aprūpes sistēmas.

33. Tomēr, kā norādīts iepriekš, šādas tiesības saņemt palīdzību vai kompensāciju neizriet no Regulas Nr. 1408/71 22. panta. Pati dalībvalsts nosaka, vai nodrošināt pacientam šādu palīdzību vai arī kompensēt attiecīgos izdevumus, piemēram, pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumus.

34. Turklāt papildus ir jānorāda — nav apstrīdams, ka tādi pakalpojumi kā transportēšana uz slimnīcu specializētajos medicīnas transportlīdzekļos vai uzturēšanās slimnīcā un tās nodrošinātā pārtika ir jāuzskata par pašas ārstēšanas neatņemamu sastāvdaļu, t.i., par pabalstiem natūrā. Visus šos pakalpojumus reglamentē Regulas 22. pants.

35. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka Tiesai uz pirmo jautājumu ir jāatbild šādi — Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta c) apakšpunktu, 22. panta 2. punktu un 36. pantu nevar interpretēt tādējādi, ka kompetentās valsts iestādes piešķirta atļauja doties uz citas dalībvalsts teritoriju, lai tur saņemtu nepieciešamo medicīnisko aprūpi, dod sociāli apdrošinātai personai tiesības no atļauju piešķirušās valsts iestādes saņemt kompensāciju par pārvietošanās izdevumiem uz attiecīgo dalībvalsti, par uzturēšanās un par ēdināšanas izdevumiem attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

V — Otrais jautājums

36. Iesniedzējtiesa uzdeva otro jautājumu gadījumā, ja Tiesa, atbildot uz pirmo jautājumu, nolemtu, ka Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts, 22. panta

panta 2. punkts un 36. pants dod sociāli apdrošinātai personai tiesības saņemt pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumu kompensāciju.

37. Tā kā es piedāvāju uz pirmo jautājumu atbildēt noliedzoši, tad nav nepieciešamības apskatīt otro jautājumu.

VI — Trešais jautājums

38. Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai EKL 10. un 249. pants ir jāinterpretē tā, ka tas nepieļauj tādus dalībvalsts tiesību aktus kā tos, kas tiek apskatīti pamata tiesvedībā un kuri rada noteikumus, kas ir labvēlīgāki, atlīdzinot izdevumus tajos gadījumos, kas noteikti 22. panta 1. punkta a) apakšpunktā, nekā tajos gadījumos, kas noteikti 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā.

Apsvērumi

39. Spānijas valdība norāda, ka trešais jautājums nav attiecināms uz pamata tiesvedību.

40. Komisija uzskata, ka Regulas Nr. 1408/71 22. pants nav paredzēts, lai reglamentētu apdrošināto personu izdevumu atmaksu, ko veic saskaņā ar kompetentajā dalībvalstī spēkā esošajām tiesību normām. Šiem tiesību aktiem 22. pants nav piemērojams, un tas ne aizliedz kompetentai dalībvalstij saskaņā ar valsts tiesību aktiem sniegt apdrošinātajai personai papildu pabalstus, ne arī nosaka tai pienākumu tos piešķirt. To, ka tiesību akti, kā, piemēram, tie, kas tiek apskatīti pamata tiesvedībā, paredz kompensēt pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumus gadījumos, kas paredzēti 22. panta 1. punkta a) apakšpunktā, bet ne gadījumos, kas paredzēti 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā, pašu par sevi nevar uzskatīt par pretrunā esošu Regulas Nr. 1408/71 22. pantam kopā ar EKL 10. un 249. pantu.

41. Beļģijas valdība norāda, ka ar Kopienu primārajiem un sekundārajiem tiesību aktiem nav saderīgs tas, ka dalībvalsts savos tiesību aktos iekļauj normu, kas paredz papildu tiesības gadījumos, kas ir identiski tiem, kas noteikti Kopienu tiesību aktos, bet neparedz šīs tiesības gadījumos, kad ir izdarīta atsauce tikai uz Kopienu tiesību normām.

42. Polijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Īrija uzskata, ka dalībvalstij ir pienākums nodrošināt, ka valsts tiesību akti nekādā veidā neierobežo vai netraucē regulas

tiesību normu piemērošanu un ka tie nenovērš vai nesamazina pabalsta pieejamību personām, kurām citādi saskaņā ar regulu būtu tiesības to saņemt. Kipras un Apvienotās Karalistes valdības papildina, ka Kopienu tiesību akti nav pārkāpti, jo valsts nosacījumi netiek piemēroti dažādi atkarībā no tā, vai veselības aprūpe ir sniegta Spānijā vai citā dalībvalstī, un tādējādi veselības aprūpi citā dalībvalstī nepadara grūtāk pieejamu kā Spānijā.

43. Somijas valdība uzskata, ka no EKL 10. un 249. panta nevar secināt, ka valsts likumdevējam jebkurā gadījumā ir pienākums pieņemt tiesību normas, saskaņā ar kurām apdrošinātajai personai 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktajos gadījumos būtu tiesības uz kompensāciju par izdevumiem, kas saistīti ar saņemto medicīnisko aprūpi.

Vērtējums

44. Jau iepriekš ir norādīts, ka Regulas Nr. 1408/71 22. pants nereglamentē papildu izdevumu jautājumu, piemēram, par pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumiem, kas radušies saistībā ar ārvalstīs saņemto medicīnisko aprūpi. Tādējādi EKL 10. pants [20] un 249. pants [21] neaizliedz valsts likumdevējam piešķirt pabalstus plašākā apjomā, nekā tas noteikts Regulā Nr. 1408/71.

45. Tādējādi tikai dalībvalsts var pieņemt vai nepieņemt papildu tiesību normas, kuras paredzētu tiesības saņemt kompensāciju par noteiktām izmaksām.

46. Turklāt nav nozīmes tam, ka valsts tiesību akti samazina iespējas saņemt kompensāciju, nosakot tikai vienu atlīdzības gadījumu, proti, tūlītēju ārstēšanu, lai glābtu dzīvību, tādējādi liedzot tiesības saņemt atlīdzību, ja nepamatoti atteikts sniegt medicīnisko aprūpi. Kā to pareizi norāda Īrija, tas, ka valsts likumdevējs ir izvēlējies piešķirt

20 — Saskaņā ar EKL 10. pantu, kurš nosaka lojālas sadarbības principu, dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt regulu ieviešanu un izpildi.

21 — Saskaņā ar EKL 249. panta otro daļu regulas ir vispārpiemērojamas un ir tieši piemērojamas visās dalībvalstīs. Tādējādi regulai, ņemot vērā tās īpašo veidu un funkcijas Kopienu tiesību avotu sistēmā, ir tūlītēja iedarbība, tātad tā fiziskām personām piešķir tiesības, kuru aizsargāšana ir valsts tiesu pienākums. Regulas tiešā piemērošana nozīmē to, ka tās stāšanās spēkā un piemērošana par labu vai par apgrūtinājumu tiem, uz kuriem tā attiecas, nav atkarīga no pasākumiem šīs regulas īstenošanai valsts tiesību aktos. Atbilstīgi saistībām, kuras izriet no Līguma un kuras uzņemas, to ratificējot, dalībvalstu pienākums ir neradīt šķēršļus regulu un citu Kopienu tiesību normu tiešajai piemērojamībai. Šo saistību stingra ievērošana ir obligāts nosacījums Kopienas regulu vienlaicīgai un vienādai piemērošanā visā Kopienā (1973. gada 10. oktobra spriedums lietā 34/73 *Fratelli Variola* (*Recueil*, 981. lpp., 8. un 10. punkts). Valsts tiesai, kuras uzdevums ir piemērot Kopienu tiesības tās jurisdikcijā esošās lietās, jānodrošina, ka Kopienas tiesības ir spēkā pilnībā. Skat. cita starpā 1978. gada 9. marta spriedumu lietā 106/77 *Simmenthal* (*Recueil*, 629. lpp., 16. punkts), 1990. gada 19. jūnija spriedumu lietā 213/89 *Factortame* u.c. (*Recueil*, I-2433. lpp., 19. punkts) un 2001. gada 20. septembra spriedumu lietā C-453/99 *Courage* un *Crehan* (*Recueil*, I-6297. lpp., 25. punkts).

papildu pabalstus personām, kuras izmato tiesības saskaņā ar 22. panta 1. punkta a) apakšpunktu, un ja šis pabalsts neveido daļu no 22. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteiktajiem dalībvalsts pienākumiem, nerada šķērsli personai izmatot savas 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktās tiesības.

47. Ņemot vērā iepriekš teikto, es uzskatu, ka Tiesai uz trešo jautājumu ir jāatbild šādi — EKL 10. un 249. pants neaizliedz tādus dalībvalsts tiesību aktus kā tos, kas tiek apskatīti pamata tiesvedībā un kuri ir labvēlīgāki, atlīdzinot izdevumus tajos gadījumos, kas noteikti 22. panta 1. punkta a) apakšpunktā, nekā tajos gadījumos, kas noteikti 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā.

VII — Ceturtais jautājums

48. Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai EKL 12., 49., 81., 82. un 87. pants ir jāinterpretē tā, ka tas nepieļauj tādus dalībvalsts tiesību aktus kā tos, kas tiek apskatīti šajā lietā un kuri liedz Spānijas valsts sociālā nodrošinājuma sistēmā apdrošinātai personai tiesības saņemt kompensāciju par medicīnisko aprūpi, kas sniegta Spānijas teritorijā reģistrētās slimnīcās vai kuru snieguši Spānijā reģistrēti medicīnas darbinieki, kuri nav iekļauti Spānijas valsts sociālā nodrošinājuma sistēmā.

Apsvērumi

49. Spānijas valdība uzskata, ka ceturtais jautājums nav attiecināms uz pamata tiesvedību. Apvienotās Karalistes valdība tam piekrīt. Tā uzskata, ka, ņemot vērā šīs lietas faktiskos apstākļus, ceturtajā jautājumā apskatītā situācija ir vienīgi hipotētiska.

50. Kipras un Somijas valdības, kā arī Īrija būtībā pauž viedokli, ka Kopienu tiesību akti nav piemērojami situācijai, kad persona, kuras pastāvīgā dzīves vieta ir Spānijā, vēlas saņemt medicīnisko aprūpi privātā medicīnas iestādē Spānijā. Turklāt tās norāda, ka EKL 81., 82. un 87. pants nav piemērojams tādiem tiesību aktiem kā tie, kas apstrīdēti šajā lietā.

51. Beļģijas valdība norāda, ka ceturtajā jautājumā aprakstītā situācija atbilst EKL 49. pantam un ka tā nerada konkurences izkropļojumu attiecībā uz sociālā nodrošinājuma sistēmā neiekļautām vai privātām veselības aprūpes iestādēm Spānijā.

52. Polijas valdība uzskata, ka tas būtu EKL 82. un 86. panta pārkāpums, ja tiktu konstatēts, ka veselības aprūpes pakalpojumu nozare ir ierobežota pacientam neizdevīgā veidā, un ja Spānijas valsts veselības

aprūpes iestāžu dominējošais stāvoklis varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Minētā situācija tāda būtu, ja privāto medicīnas darbinieku sniegtā medicīniskā aprūpe ietekmētu arī citu dalībvalstu pilsoņus.

53. Komisija, ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus, pauž viedokli, ka Spānijas tiesību akti nav pretrunā EKL 12., 49., 81., 82. un 87. pantam.

Vērtējums

54. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tikai valsts tiesa, kas izskata strīdu un kurai jāuzņemas atbildība par tālāko tiesas nolēmumu, izvērtējot katras konkrētās lietas apstākļus, nosaka gan prejudiciāla nolēmuma nepieciešamību sprieduma pieņemšanai, gan Tiesai uzdoto jautājumu atbilstību [22]. Tomēr Tiesa uzskata, ka nevar pieņemt prejudiciālu nolēmumu par valsts tiesas uzdoto jautājumu, ja ir skaidrs, ka valsts tiesas pieprasītajai Kopienu tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar tiesā izskatāmās lietas faktiem vai ka jautājums ir hipotētisks un Tiesai nav vajadzīgā faktiskā vai tiesiskā pamata, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem [23].

55. No lēmuma uzdot prejudiciālu jautājumu izriet, ka iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai EKL 12., 49., 81., 82. un 87. pantam neatbilst situācija, kurā Spānijas teritorijā reģistrētai slimnīcai vai Spānijā reģistrētam medicīnas darbiniekam, kuri nav iekļauti sociālā nodrošinājuma sistēmā, nav tiesības sniegt medicīniskās aprūpes pakalpojumus sociālā nodrošinājuma sistēmā apdrošinātai personai, ja šādu medicīnisko aprūpi viņam var sniegt citas dalībvalsts teritorijā reģistrēta slimnīca vai citas dalībvalsts teritorijā reģistrēts medicīnas darbinieks.

56. Tomēr pamata tiesvedība nav saistīta ar šādu situāciju, bet gan ar jautājumu, vai Akeredam Hereram, kurš prasa atlīdzināt savus un ģimenes locekļa, kas viņu pavadīja, pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumus saistībā ar ārstēšanos Parīzē, ir tiesības saņemt šādu kompensāciju.

57. Tāpēc nav nepieciešams atbildēt uz ceturto jautājumu.

22 — Skat. cita starpā 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association* u.c. pret *Bosman* u.c. (*Recueil*, I-4921. lpp., 59. punkts).

23 — Skat. cita starpā 2000. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-36/99 *Idéal tourisme* (*Recueil*, I-6049. lpp., 20. punkts).

VIII — Secinājumi

58. Es tādējādi uzskatu, ka uz *Tribunal Superior de Justicia de Cantabria* uzdotajiem jautājumiem Tiesai ir jāatbild šādi:

1) Regulas Nr. 1408/71 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts, 22. panta 2. punkts un 36. pants nav interpretējami tādējādi, ka kompetentās valsts iestādes piešķirta atļauja doties uz citas dalībvalsts teritoriju, lai tur saņemtu nepieciešamo medicīnisko aprūpi, dod sociāli apdrošinātai personai tiesības no atļauju piešķīrušās valsts iestādes saņemt kompensāciju par pārvietošanās, uzturēšanās un ēdināšanas izdevumiem attiecīgās dalībvalsts teritorijā;

2) EKL 10. un 249. pants neaizliedz tādus dalībvalsts tiesību aktus kā tos, kas tiek apskatīti pamata tiesvedībā un kuri ir labvēlīgāki, atlīdzinot izdevumus tajos gadījumos, kas noteikti 22. panta 1. punkta a) apakšpunktā, nekā tajos gadījumos, kas noteikti 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā.